

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 10/2 2021 s. 633-648, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

RUS SEMBOLİST ŞAİRLER A. A. BLOK, V. YA. BRYUSOV VE K. D. BALMONT'DA DEVİRİMİN YANSIMASI OLARAK İSKİTLER

Ersin ÇETİNKAYA*

Geliş Tarihi: Kasım, 2020

Kabul Tarihi: Nisan, 2021

Öz

Edebiyat bilimi, ait olduğu topluma mal olmuş konuları içerisinde barındırdığı sanatsal biçimlere göre ele alır. Bu biçim bazen kendisini nesir, bazen de şiir olarak gösterir. Modernist sanat akımlarından olan, şiiri açıklayıcı işlevinden ve materyalist tavrından kurtarmayı amaçlayan Sembolizm akımı, 19. yüzyılın sonlarında Fransa'da ortaya çıkar ve 20. yüzyıl edebiyatını büyük ölçüde etkiler. Sembolizm akımında yetkin eserler veren Rus yazarlar edebiyatta bir "Gümüş Çağ"ın yaşanmasına vesile olurlar.

Rus Sembolizmi ülkenin iç dinamiklerine göre şekillenir ve özgünlüğüne ulaşır. Tarih boyunca birçok medeniyeti barındıran kadim iki devlet Rusya ve Türkiye bu bağlamda İskit medeniyetini sahiplenme yarışına girer. Bulunan belgeler ve arkeolojik kazılar İskitlerin kökenini Türk olarak işaret eder. İskit medeniyeti var olduğu dönemde her açıdan çok ileride bir medeniyet olduğu için kavmin sahiplenilmesi çabası büyük önem arz eder.

Dünya tarihinde önemli bir yere sahip olan İskit medeniyetinin yansımalarını Rus Sembolüst şairler A. A. Blok, V. Ya. Bryusov ve K. D. Balmont'un şiirlerinde incelemek çalışmamızın özünü oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Rus dili ve edebiyatı, Rusya tarihi, Türk tarihi, İskitler, Sembolizm.

SCYTHIANS AS A REFLECTION OF THE REVOLUTION IN POEMS OF THE RUSSIAN SYMBOLIST POETS A. A. BLOK, V. YA. BRYUSOV, K. D. BALMONT

Abstract

The science of literature deals with the subjects belonging to the society, according to the artistic forms it contains. This sometimes manifests itself in prose, sometimes in poetry. The symbolism movement, which is one of the modernist art movements, aims to save poetry from its explanatory function and materialist attitude. The symbolism movement emerged in France at the end of the 19th century and influenced 20th century literature. Russian writers, who produce competent works in the symbolism movement, are instrumental in experiencing a "Silver Age" in literature.

Russian symbolism is shaped according to the internal dynamics of the country. Russia and Turkey, two countries that have hosted many civilizations throughout history enters the race to own the Scythian civilization in this context. Documents and archaeological excavations

* Dr. Öğr. Üyesi; Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, ecetinkaya@agri.edu.tr

indicate that the Scythians originated from the Turks. Since the Scythian civilization was far ahead in every aspect during its existence, the effort to embrace the Scythian civilization is of great importance.

The essence of our study is to examine the reflections of the Scythian civilization, which has an important place in world history, in the poems of Russian symbolist poets A. A. Blok, V. Ya. Bryusov and K. D. Balmont.

Keywords: Russian language and literature, Russian history, Turkish history, scythians, symbolism.

Giriş

Pek çok eğilimi ve konuyu içerisinde barındıran modern sanat akımları, 20.yy edebiyatında büyük bir etkiye sahiptir. Modernist sanat akımları içerisinde ise ağırlıklı olarak söz sahibi olan yönelimler sembolizm, akmeizm ve fütürizmdir, fakat Rus modern sanat akımları içerisinde kendisine en çok sembolizm yer bulur ve gelişim sağlar (Nadozirnoy, 2014, s. 8). 19. yüzyılın sonlarında Fransa’da ortaya çıkan ve 20. yüzyıl edebiyatını önemli ölçüde etkileyen sembolizm akımı gerçekçiliğe bir tepki olarak ortaya çıkar. Sembolizm gerçeklik bilgisine ve sonsuza sembollerle varılabileceğini, bilinen dünyayı aşmanın yani “aşkın alem”e adım atmanın ancak simgesel düşünmeyle ve simgeler yardımıyla mümkün olabileceğini savunan ve bunu amaç edinen bir sanat akımıdır (Karataş, 2001, s. 370). Bu akım bireyin duygusal yaşantısını ve iç dünyasını direkt bir anlatımla anlatmak yerine imgelerle yüklü ve ağırdalı bir dille ifade etmeyi amaçlar.

Rusya’da sembolizm, 1905'teki ilk Rus devriminin olgunlaşma döneminde, burjuva-soylu toplumunun devrime olan nefretini, korkusunu yansıtan edebî bir eğilim olarak ortaya çıkar (Timofeyev vd., 1955, s. 129). 90’lı yılların ortalarında D. S. Merejkovskiy ve V.Ya.Bryusov’un Rus sembolizmi, teorik olarak kendisine yer bulur. İdealist filozoflar A. Schopenhauer, F. Nietzsche ve Fransız sembolist şairler P. Verlaine ve A. Rembaud’un eserleri sembolistler üzerinde büyük bir etkiye sahip olur (Suşilina vd., 2000, s. 161). Sembolistler, şiiri açıklayıcı işlevinden ve materyalist tavrından kurtarmayı, şiirde insanın yaşantısındaki duyguları betimlemeyi amaçlar. Sembolistlerin belli başlı tutumları şekilcilikten kaçınmak, anlatımda kapalılığı tercih etmek, şiirde musikiye çok önem vermek, semboller ve imgeler yardımıyla geniş çağrışımlar uyandırmayı amaçlamak, meramı dile getirmede mecazı temel yapı taşı kabul etmek, anlamı fazla önemsememek, şiirde salt gerçeği “anlatmak” yerine telkin, telmih ve imayı kullanarak hissettirmeyi, duyurmayı, sezdirmeyi hedeflemektir (Karataş, 2001, s. 370-371). Sembolizm tamamen imgelerle ifadesini bulan bir akımdır. Sembolün (kelimenin) anlamsal bir alan, evrensel bir bellek olarak anlaşılmasını amaçlar ve dünyanın ideal özünü bir tür birlik olarak sezgisel bir şekilde kavramaya izin verir (Yegorov, 2014, s. 76). Sembolistler için sembol, gerçek dünya ile onun içsel, aşkın, gizemli özü arasında bir "aracı" hâline gelir (Trubina, 1999, s. 21).

Rus edebiyatında 19. yüzyılın ikinci yarısı nesrin hüküm sürdüğü bir dönemdir. Bu dönemde eleştirel gerçekçilik ile birlikte çok sayıda klasik eser gün yüzüne çıkar. Dönemin gerçekleri N.V. Gogol, L.N. Tolstoy, F.M. Dostoyevskiy, A.P. Çehov gibi yazarların eserlerinde keskin bir eleştiriyle aktarılır. Bu noktada sembolistler ise bu gerçekçi tavrıdan sıyrılarak dile getirmek istediklerini yükledikleri semboller aracılığıyla iletme uğraşına girer ve böylelikle Rus edebiyatında şiir alanında bir “Gümüş Çağ” yaşanır. Bu bağlamda sembolizm 20. yüzyılda hem empresyonizm, fütürizm, sürrealizm, modernizm gibi akımları etkiler hem de absürd tiyatro ve dönemin sanatçı ve yazarlarının yaratısına katkı sağlar (Tetik, 2012, s. 33).

20. yy Rus şiiri Rus edebiyat tarihinde özel ve benzersiz bir yere sahiptir. Bu dönem canlı edebî şiirsel formlar bakımından o kadar zengindir ki kendisine atfedilen “Gümüş Çağ” ifadesini yansıtabilme yetisine sahiptir (Berdnikova, 2009, s. 16). Şiirde "Rus Rönesansı" olarak adlandırılan "Gümüş Çağ", dönemin on dokuzuncu yüzyıl karakterine kıyasla yeni bir tavırla hayata geçer (Barkovskaya, 2010, s. 7). Bunun yanı sıra Rus edebiyatının gümüş çağı sadece şiir ile ilgili bir zenginliğe sahip değildir. Bu dönem sanatsal bilinç, yeni bir düşünce biçimi, bir bütün olarak Rus kültürünün yeniden bir inşasıdır. Bu açıdan bakıldığında bu dönem sanatsallığının yanı sıra felsefi bir nitelik de kazanır ve dünyayı algılama, dönemin şairlerinin satır aralarında kendisine yer bulur. Gümüş çağın başlangıcı 19.yy'ın 80'li yılları (M.F. Dostoyevskiy'nin A.S. Puşkin hakkında 1880'de yaptığı ünlü konuşma)¹, sonu ise Şubat ve Ekim devrimleri ve iç savaş yıllarıdır. Sembolistlerin safından ayrılan A.A. Blok, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'ni memnuniyetle karşılar; V. Ya. Bryusov ise devrimden sonra Komünist Parti saflarına katılır (Timofeyev vd., 1955, s. 129-130). A.A. Blok'un 1921 yılında A.S. Puşkin'e ithafen yaptığı “Şairin Görevine Dair (О назначении поэта)” konuşması ise gümüş çağın bitişi olarak kabul edilir (Suşilina vd., 2000, s. 160). Rus kültürünün "Gümüş Çağı" özellikle şiir açısından zengindir (Çapaykin, 2008, s. 8). Bu bağlamda 19. yy'da nesirde sağlanan büyük başarı 20. yy'da kendisini özellikle şiirde gösterir.

Muazzam bir kültür ve sanat akımı olan Rus sembolizmi, 1893 yılından yaklaşık olarak 1909 yılına kadar etkisini devam ettirir (Özkaya, 1990, s. 411). Diğer akımlar gibi sembolizm de Rusya ile bütünleşerek kendine özgü bir şekilde Rus şairlerce yorumlanır. Önde gelen en önemli Rus sembolist şairler ise D.S. Merejkovskiy (1865—1941), V.Y. Bryusov (1873—1924); K.D. Balmont (1867—1943), Z.N. Gippius (1867—1945), F. K. Sologub (1863—1927), İ.F. Annenskiy (1856—1909), V.İ. İvanov (1866—1949), A.Bely (B.N. Bugayev) (1880—1934) ve A.A. Blok (1880—1921)'dur. Edebiyatta "dekadan" adı verilen sembolistlerin ilk kuşağı, eserlerini C. Baudelaire'in, F. Nietzsche'nin ve E.A. Poe'nun etkisi altında yazmaya başlar, ancak bir süre sonra sembolistler bu yeni akımı “Ruslaştırırlar” (Özkaya, 1990, s. 411). Nitekim Rus edebiyatında hangi akım ortaya çıkarsa çıksın kendi içerisinde bir gelişim gösterir, ülkenin gerçeklerine adapte olarak Rusya'ya özgü bir hâle gelir. Ülkenin iç dinamiklerine uygun bir şekilde dönemde yaşanan felsefi, toplumsal, kültürel ve siyasi olgular kendisine sanatta yer bulur. Sembolistler, materyalizme karşıt olarak, dinî-mistik bir dünya görüşünü benimserler (Özkaya, 1990, s. 413). N. Otsup'un Rus edebiyatının bu dönemini “Gümüş Çağ” olarak isimlendirmesi en az Rus edebiyatının “Altın Çağ”ında olduğu kadar başarılı edebî eserler ortaya çıkmasından dolayıdır. Yazarlar, sanatçılar, benimsenen tarz, farklı, fakat ortaya çıkan eserler en az “Altın Çağ” kadar başarılıdır. Dönemin sanatçıları dünyada yaşanan gelişmeleri farklı bir tarzda aktarır ve özümserler. Nitekim sembolist şairler çalışmalarına eski ve yeni dünyada var olan birçok çalışmayı konu etme yoluna giderler.

Rus sembolist şairler bu evrede birçok imgeyi şiirlerinde kullanırlar. Bunlardan birisi de yüzyıllardır tartışmalara neden olan ve çoğu milletin kökenini kendi kökenlerine dayandırmak istediği İskit medeniyetidir. İskitler, Çin seddinden başlayarak Tuna nehrine kadar çok geniş bir alanda varlıklarını sürdürürler. Bu yüzden buldukları yerlerde daha sonra ortaya çıkan medeniyetler İskitlerin soyunu kendilerine mal etme uğraşı içerisine girer. İskitlerin geniş bir sahaya yayılmalarının doğal bir sonucu olarak çeşitli kavimler kaynaklarında kendilerine yer

¹ Bu konuşma Türk dilinde “Batı Çıkmazı”, “Puşkin Üzerine Konuşma” ve “Puşkin Konuşması (Пушкинская речь)” adlarıyla muhtelif yayınevleri tarafından kitap hâlinde basılmıştır.

verirler. Grek kaynaklarında Skythai, Asur kaynaklarında Aşguzai, Pers kaynaklarında Saka ve Çin kaynaklarında Sai tabiri bu hareketli konar-göçerler için kullanılır (Durmuş, 1993, s. 9). İskitlerin üç bölgede yoğun olarak bulunduğu düşünülür. Bunlardan ilki Çin'in kuzeybatısından Hazar Denizi'ne kadar olan bölge, ikincisi Hazar Denizi'nden Tuna Nehri'ne kadar olan bölge üçüncüsü ise Ön Asya'dır (Demirağ, 2003, s. 34-35-36). İskitlerin menşei üzerinde çalışan E. Minns, H. Tridlier, Laufer, Zeki Velidi Togan, İlhami Durmuş gibi araştırmacılar İskitlerin hâkim tabakasının Türk olduğu kanaatindedir (Mandaloğlu, 2004, s. 59). Pers kaynaklarından farklı gruplara ayrıldıklarını öğrendiğimiz İskit Türkleri, çok geniş bir coğrafyaya yayıldıkları için (Mutlu, 2019, s. 245) etkileşim alanları çok geniştir. Tarih içerisinde varlığını sürdüren çeşitli Türk kavimlerinde görülen çok sayıda Türkçe kelime, kan kardeşlik, at kurban etme, kurgan yapma, kurgana at gömme, öleni mumyalama, ölene “yoğ” töreni düzenleme, kımız içme vb. birçok kültürel ortaklık İskitlerin bir Türk kavmi olduğu düşüncesini destekler (Durmuş, 2019, s. 113). İskitlerin diğer bir adı ise Saka'dır. Bilindiği üzere Sakalar bugün Rusya'da, Sibiry'a'da bir Türk halkı olarak varlıklarını sürdürür. Bu yüzden İskitlerin/Sakaların kökenlerinin Türk olduğuna dair yapılan arkeolojik kazıları, etimolojik araştırmaları, toplumsal ilişkilerini Sibiry'a'da bulunun bu halkın varlığı da destekler. M. Ö. II. binden itibaren Kafkasya'da Proto-Türk olarak bilinen (Tunç, 2012, s. 13) İskitler siyasi ve kültürel faaliyetlerini Kafkaslar, Ön Asya ve Güney Rusya bozkırlarını çevreleyen bir üçgen içerisinde sürdürürler (Mikayılov, 2000, s. 26). Saka/İskit adıyla bilinen kavim Türklük ve Türklerle bağlantısı en iyi kurulabilen kavimlerdenidir. Onların adı, ortaya çıktıkları kültür coğrafyası, dilleri, dinleri, gelenek ve görenekleri, askerî özellikleri ve sanat anlayışları Türkler ve Türklükle bağlantılıdır (Durmuş, 2019, s. 102).

Mühim bir kısmı Türk kabilelerinden teşekkül eden İskitler (Sakalar)'in M.Ö. VI-IV. yüzyıllarda, orta Dnepr ve Dnestr sahasındaki bazı Slav zümrelerini hâkimiyetleri altında bulundurdukları uzak bir ihtimal sayılmaz (Mandaloğlu, 2004, s. 58). Tarihçi Herodot'un aktardığı bilgilere göre göçebe bir yaşam tarzına sahip olan İskitler (Mutlu, 2019, s. 247) sığır, at ve koyun yetiştirirler. Herodot, İskitlerin at sütü de içtiklerini yazar. Demir çağında Anadolu'ya giriş yapan İskitler (Mutlu, 2019, s. 244) yaşadıkları dönem boyunca domuz yetiştirmez ve domuz yemez, bunların dışındaki hemen hemen her hayvanın etini yerler. At kurban etme âdeti de hem Türklerde hem de İskitlerde bulunur (Demirağ, 2003, s. 43). At, İskitlerin askerî teşkilatları ve avlanmalarında da önemli bir yer tutar. İskitler demirin vurucu gücü yanında atın da hızından faydalanır (Balaban, 2006, s. 22). İskitlerin kuruluş evresinde kölecilik veya kölelik yoktur. Göçebe İskitler yurt adı verilen çadırlarda kalırlar. İskitler atı ve oku iyi kullanırlar. Ok ve yay en bilinen silahlarıdır. Bunların yanında kısa kılıç ve mızrak da kullanırlar. Herodot onların aybalta (teber) da kullandığını yazar. İskitlerin kullandıkları diğer silahlar kılıç, balta, mızraktır (Mikayılov, 2000, s. 20). Bu bağlamda İskitler var oldukları dönemde askerî teknoloji ve yaşam şartları açısından daha ileri bir seviyededir.

Anadolu'daki varlıkları sadece kurgan ile belirlenmeyen İskitler işgal ettikleri yerlerde kendi etkilerini bırakır. Savaş alanında çok hünerli oldukları için özellikle onlara ait buluntular arasında ok uçları en önemli yeri tutar (Durmuş, 2019, s. 111). Erkeklerle birlikte kadınlarının da ata binip, ok attıkları ve çok iyi birer savaşçı oldukları bilinir (Durmuş, 2008, s. 55). İlk zamanlarda ordularında piyadelerin sayısı son derece az olmasına rağmen sonraları sayısı artar. Silahları ile gömülmüş çok sayıda kadın kurganı bulunduğundan dolayı İskitlerde kadınların da savaştığı, savaşçı kadınların bulunduğu bilinen bir gerçektir. Nitekim Doğu İran dillerinde cesur anlamına gelen “tahmirih” veya Türkçe'de demir anlamına gelen “temir” kelimesinden

türetildiği düşünülen Tomris, Thomyris, Tomyris, Tomiride veya Tomiri, MÖ 6. yüzyılda yaşadığına inanılan Massagetæ/Saka/İskit kraliçesinin adıdır (Şahin, 2021, s. 1). Dünyanın ilk coğrafyacısı olarak bilinen ve tarihte bugünkü Amasya ili sınırları içerisinde dünyaya gelen tarihçi Strabon İskitlerin dürüst ve adil insanlar olduklarını, bu yönleriyle de diğer kavimleri gölgede bıraktıklarını söyler. Askerî yönleriyle ün salan İskitleri Mezopotamya ve Anadolu kavimleri ordularında istihdam ederler (Mutlu, 2019, s. 248). Böylece İskitlerin var oldukları dönemde diğer kavimleri yönlendirici etkisi göz önüne serilir.

Tüm göçebelere ve dağlı kavimlerde olduğu gibi İskitlerde de ruhsal yaşama inanış öncelik taşır. Eski Türk dinî düşüncesinde çok sistematik bir nedensellik anlayışı olmamış olsa da tabiatta vuku bulan bazı hadiselerin kutsal kabul edilen birtakım aracı varlıklar vasıtasıyla gerçekleştiği şeklinde bir inanç da söz konusudur (Pirinç, 2020, s. 429). Bu yüzden İskit dininde Şamanizm'e ait önemli kalıntılar bulunur. İskit inancının merkezinde bir Gök Tanrı'nın olduğu ve tek bir Tanrı'ya taptikları ortaya çıkar (Demirağ, 2003, s. 42). Kurgan adını verdikleri mezar odalarına ölen kişiye ait değerli eşyaları konur. Bu bağlamda İskitler politeist değil aksine tek Tanrı inancına sahiptir. İnanışları bakımından da Türk kavimlerine yakınlık gösterir.

İskitlerin var oldukları dönemde çok güçlü, mücadeleci, özgürlüğüne düşkün ve mert bir toplum olmalarından dolayı Rus sembolist şairler bu medeniyeti şiirlerinde kullanırlar. Aynı zamanda Ruslar da İskitlerle bir bağ kurma isteği içerisine girerler. İskit kökenini araştıran İ. Ye. Zabelin de Kul-Oba'da bulunan İskit vazolarındaki resimlerden hareketle İskitlerin Slav olduğunu kanıtlamaya çalışır ve resimdeki elbiselerle Rus elbiseleri arasında bağlantı kurar. Manert ve Cuno İskitlerin Slavların ataları olduğunu düşünürken Grigoriyev ve İlovaiskiy gibi Rus bilim adamları da bu düşüncüyü destekler (Mandaloğlu, 2004, s. 60). Rus antropologlar dışında İskitlerin kökenini Slav ırkına dayandırmayan araştırmalar İskit - Slav yakınlığı ile ilgili antik eserlerde de herhangi bir bağlantı göstermez (Çalış, 2016, s. 9). İskitlerin Slav halkına mensup olduğuna dair görüş sadece Slav ülkelerinde kendisine yer bulur (Durmuş, 2008, s. 14) ve böylelikle Slavlar İskitlerin özelliklerini sahiplenmek için çabalarlar. Ancak İskitlerin Slavlarla hiçbir ilgisi yoktur ve aralarında doğrudan bir temas bulunmaz (Gulyayev, 2013, s. 65). Buna rağmen Slavların yeni doğmuş bir çocuğun yanına kılıç koyma ve çocuğu üç yaşını doldurduğu gün ata bindirme geleneği de İskit geleneklerine dayandırılır. Bu nedenle, bugünkü Rusya ve Ukrayna'nın Avrupa kısmının güneyindeki nüfusun İskitlerden ve Sarmatyalılardan geldiği düşünülür. Elbette İskitlere ek olarak diğer etnik gruplar da Güney Rusların atalarıdır, ancak Güney Rus etnik kökeninin temeli şüphesiz İskit olduğu düşünülür.²

Rus araştırmacıların İskitlerin kendi ataları olduğu düşüncesi sadece belirli davranışlara, gelenek ve göreneklere dayandırılabilir. Bunun dışında bir grup araştırmacı Sovyetler Birliği Dönemi'ndeki birçok halkın bir araya getirip oluşturduğu yapıyı İskitlerin sahip olduğu duyarlılığa ve vatanın refahı için işleri çözüme kavuşturma noktasına dayandırır. Aynı zamanda İskitçenin Farsçadan ziyade Rus diline daha yakın olduğunu ve bu yüzden buradan da bir akrabalık oluştuğunu düşünürler. Bu benzetmeyi yapmalarının en önemli nedeni Rus dilinde Fars kökenli birçok kelimenin kendisine yer bulmasıdır. Bunun dışında Rus araştırmacılar İskitler ve Rusların içkiye olan düşkünlükleri ve hamam alışkanlıkları arasında bir ilişki kurarak kendi ataları olduğunu ispatlama yoluna girerler.³ Ancak birçok kaynak üzerinde yapılan incelemelerde İskitlerin vücutlarına hiçbir şekilde su değdirmediği iddia edilmektedir. Bu

² A.V. Galanin, *Russkiye Ne Slavyane/Skifi*. <http://ukhtoma.ru/history6.htm>, Erişim Tarihi:04.09.2020.

³ A.A. Abraşkin, *Skifi i Russkiye*. <https://history.wikireading.ru/254968>, Erişim Tarihi:04.09.2020.

yüzden hamam ile yapılan bağdaşma gerçekliğini yitirir. Aynı zamanda çoğu bilim adamı Rusların kökeninin İskitlerden geldiğine dair olan düşünceleri tartışmalı olarak görürler, fakat bununla birlikte Büyük Rus İmparatorluğu'nun Avrupa kısmında yaşayan ve tarımla uğraşan İskitlerin tarihin bir döneminde Slavların etnogenezini etkilemiş olabileceğini düşünürler.⁴ Antik dönemde Kuzey Karadeniz Bölgesi topraklarında yaşayan kudretli kabilelerle akrabalık ve süreklilik teorisi ne kadar cazip görünse de Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi'nin genetik alanında çalışmalar yapan antropologları bu teoriyi desteklemez. Onlara göre Slav ve İskitlerin ataları belirli bir süre yan yana yaşamışlardır, fakat birbirlerini etkileyememişlerdir.⁵ İskitler ile Eski Rus Doğu Slav nüfusu (ve onun doğrudan soyundan gelenler: Ruslar ve Ukraynalılar) arasında doğrudan etnogenetik bir bağlantı yoktur, ancak bu halkların İskitleri kültürel öncülleri arasında saymak gibi bir çabaları vardır.⁶ Aynı zamanda "Geçmiş Yılların Hikâyesi (Nestor Kroniği) (Повесть временных лет)" adlı Ruslara ait ilk kaynakta Slav halkı Tuna'da yaşarken İskitlerden, yani Bulgar denen Hazarlardan geldiler ve Tuna Nehri boyuna, Slavların topraklarına yerleştiler⁷ ifadesi de kendisine yer bulur. Bunun yanı sıra diğer Rus araştırmacılar antropolojik çalışmalarda modern Rus tipinin oluşumunda "step", İskit-Sarmat bileşeninin birincil öneme sahip olduğunu ve İskitlerin nüfusunun büyük bir kısmının M.Ö. 1. binin ortalarında Güney Rusya bozkırında yaşayan, Orta Çağ'ın Doğu Slav kabilelerinin fiziksel ataları olduğunu ifade ederler. Fakat modern Ruslar, "antik" Sarmatyalıların, Demir Çağ'ının İskitlerinin, Geç Tunç Çağı Kimmerlerinin, Arilerin ve erken ortaçağ Alanlarının doğrudan torunları olduklarını varsayarlar.⁸ Aynı zamanda "İskit" isminden yola çıkarak, bu ismin "ışık" anlamına gelen ortak Hint-Avrupa kökü "skey" den türediğini, bu nedenle "Rus" ("kumral saçlı") ve "İskit" etnonimlerinin aynı anlama sahip olduğunu, bunların eşanlamlı ve birbirlerinin yerine geçebildiğini düşünürler. Ortaçağ yazarlarının Rusları İskitler olarak adlandırmalarının bir tesadüf olmadığını düşünerek harekete geçen Rus araştırmacılar, Rusların İskitlerin doğrudan torunları, ihtişamlarının mirasçıları ve İskit tarihinin eski Rus tarihinin bir parçası olduğu yorumunu yaparlar (Abraşkin, 2014, s. 5). Böylelikle kaynaklarda Rusların hem İskitlerle bir alakasının olmadığı hem de bu kavmin Rusların atası olarak kabul gördüğü görüşler ortaya çıkar.

Rusya Bilimler Akademisi Sibiry Şubesi ve Samara Devlet Sosyal-Pedagoji Üniversitesi'nin bilim adamlarının Alman, Amerikan ve Fransız meslektaşları ile birlikte yürütmüş oldukları çalışmada İskitlerin Avrasya bozkırlarının farklı uçlarından olan halklarla birbirlerine diğer halklardan daha yakın olduklarını ve onların soyundan gelenlerin Türk dillerini konuşanlara ait olduğunu ifade ederler.⁹ İskitler bağımsız bir halk olmayıp, göç eden Altay Türkleridir. Rusya'da İskitler ile Türklerin birliği fikri, üç yüz yıl önce Rus tarihçi Andrey Lızlov tarafından ifade edilir, fakat dönemin siyasi olaylarından dolayı çok dillendirilemez.¹⁰ Bu

⁴https://news.rambler.ru/other/40817463-russkie-i-drugie-narodykotoryeyavlyayutsya_pryamymi-potomkami-skifov/?updated, Erişim Tarihi:07.09.2020.

⁵ *Çto Prinyali Russkiye Ot Skifov*, <https://sport.rambler.ru/other/41156432-cto-russkie-perenyali-ot-skifov/?updated>, Erişim Tarihi:04.09.2020.

⁶ D. Rayevskiy, *Skifi. Kto Oni i Otkuda Prišli?*, <https://www.nkj.ru/archive/articles/24583/>, Erişim Tarihi:04.09.2020.

⁷ <http://www.abc-people.com/typework/literature/rus/povest-txt.htm>, Erişim Tarihi: 10.09.2020

⁸ N.İ. Vasilyeva, *Kratkaya İstoriya Velikoy Skifii*, <http://kladina.narod.ru/vasilyeva/chast1.htm#1.4>, Erişim Tarihi:04.09.2020.

⁹ <https://www.gumilev-center.ru/skify-okazalis-predkami-tyurkov/>, Erişim Tarihi:15.09.2020.

¹⁰ M. Adji, *İstoriya Tyurkov, Skifi – Tainstvennyy Narod?*, <https://history.wikireading.ru/288929>, Erişim Tarihi: 04.09.2020.

bağlamda yapılan incelemeler ve arkeolojik kazılarda İskitlerin bir Türk kavmi olarak düşünülmesi daha çok destek görür.

Özellikle 1914-1918 yılları arasında İskitler sembolist şairlerin şiirlerinde kendisine yer bulur. Bunun nedeni ise o dönem içerisinde Rusya’da bir rejim değişiminin olması, ülkede iç savaşın yaşanması ve dış politika ile ilgili olan sorunlardır. Bu kaos ortamından kurtulmak için İskitleri konu alan şiirlerle birliğe, bir olmaya çağrı yapılmaya çalışılır. İskitlerin yaşadıkları döneme göre çok ileride olmalarından dolayı birçok millet İskitleri kendilerinin ataları olarak kabul eder ve bunu ispat etme uğraşına girer. Yapılan araştırmalar ve arkeolojik kazılar incelendiğinde ise İskitlerin Türk kökenli bir kavim olması ise aralarından en güçlü olandır. Buna rağmen İskitlerin kalıntılarının keşfedildiği ilk günden bugüne kadar bu kavmin soyunu belirleme hareketi hâlâ devam eder ve bu konu sıcaklığını korur. Nitekim Rus edebiyatının gümüş çağ şairlerinin en önemlilerinden olan A.A. Blok, V.Ya. Bryusov ve K.D. Balmont dönemin yapısını İskitler aracılığıyla aktarma uğraşına girerek İskitlerin en iyi özelliklerini tabi oldukları düşünce biçimi içerisinde kendilerine yani Rus toplumuna atfeder.

A. A. Blok, V. YA. Bryusov ve K.D. Balmont’un Şiirlerinde İskit Medeniyetinin Yansıması

Gümüş çağın önde gelen önemli Rus sembolist şairlerinden birisi olan ve Rus klasik edebiyat geleneğine göre eğitilen (Suşilina vd., 2000, s. 173) A. A. Blok Almanya ile Rusya arasındaki savaşın sonuca bağlanmaması, ülkede yaşanan değişimler ve özellikle Sovyet Rusya ile Brest-Litovsk’taki Batılı güçler arasındaki müzakerelerin bozulması sebebiyle 30 Ocak 1918 tarihinde “İskitler (Скифы)” adlı şiirini kaleme alır ve “Emeğin Bayrağı/Sancağı (Знамя труда)” gazetesinde yayınlar. Savaşların ve şiddetin her daim karşısında olan A.A.Blok “İskitler (Скифы)” şiirinde dünyayı anlaşmaya, birliğe ve barışa çağırır. A.A.Blok’un kendi düşünce sistemine göre devrimi aktardığı üçlemesinden birisi olan “İskitler” şiiri, yazarın R. İ. Razumnik’in liderliğini yaptığı sol sosyalist grup olan “İskitler”e katılması sonucu ortaya çıkar (Yegorovoy, 2014, s. 288). A.A.Blok’un devrim öncesi on yıl boyunca yarattığı ikircikli Rusya imgesi, "İskitler" şiirinde en dramatik hâlini alır (Uryupin, 2017, s. 69). A.A.Blok’un sanatının özünü Rusya’ya duyduğu sevgi oluşturur. Şair vatan temasına sık sık başvurarak Rusya’nın tarihini ve bugününü başarılı bir şekilde aktarır. Bu yüzden A.A. Blok, Rusya’nın çok yönlü bir lirik suretini oluşturma başarısı gösterir (Repina, 2001, s. 224). “İskitler (Скифы)” şiiri A.A.Blok’un yazmış olduğu son şiirdir. Vladimir Solovyev’in Panmongolizm hakkında bir epigrafi ile başlayan şiir İskitlerin savaşçı, vahşi, aç bir Asyalı toplum olarak betimlenmesiyle düşmanlara karşı bir gözdağı niteliğindedir.

Милльоны - вас. Нас - тьмы, и тьмы, и тьмы. ¹¹	<i>Siz milyonlarsınız, biz karanlık kadar çoğuz.</i>
Попробуйте, сразитесь с нами!	<i>Bizimle dövüşmeyi bir deneyin!</i>
Да, скифы - мы! Да, азиаты - мы,	<i>Evet, biz İskitleriz! Evet, biz Asyalıyız,</i>
С раскосыми и жадными очами!	<i>Çekik ve hırslı gözlerimizle!</i>

Şiirde “Evet, biz İskitleriz! Evet, biz Asyalıyız, çekik ve hırslı gözlerimizle” diye ifade eden A.A.Blok hataya düşer. Yapılan çalışmalar ve arkeolojik kazıların neticesinde İskitlerin çekik gözlü bir Moğol ve aynı zamanda Rusların da doğrudan ataları olmadığı düşünülmektedir.¹² Fakat şiirden alınan örnekte görüldüğü gibi İskitlerin fiziki ve ruhani özellikleri kullanılarak âdeta dönemde bulunan düşmanlara karşı bir gözdağı verilmek istenir,

¹¹ Aleksandr Aleksandroviç Blok, *Skifi*. <https://ilibrary.ru/text/1233/p.1/index.html>, Erişim Tarihi:09.09.2020.

¹² *Çto Prinyali Russkiye Ot Skifov*, <https://sport.rambler.ru/other/41156432-cto-russkie-perenyali-ot-skifov/?updated>, Erişim Tarihi:04.09.2020.

çünkü A. A. Blok'un şiir sanatının en büyük özelliklerinden birisi de vatanına duyduğu sevgidir. Bu yüzden şair İskitlerin yukarıda verilen özelliklerini kullanarak bir meydan okuma havasına girer. Ülkede yaşanan hem iç hem de dış problemlerin çözümü için İskitlerin sahip olduğu meziyetler sembolleştirilerek yazar tarafından aktarılır.

Для вас - века, для нас - единый час.	<i>Sizin için bir asır, bizim için tek bir andır.</i>
Мы, как послушные холопы,	<i>Biz uysal bir köle gibiyizdir.</i>
Держали щит меж двух враждебных рас	<i>İki düşman ırk olan Moğollar ve Avrupa</i>
Монголов и Европы!	<i>arasında kalkamı tuttuk!</i>

Şiir sanatını “şiir şeklinde yazılmış roman (роман в стихах)” olarak adlandırılan (Suşilina vd., 2000, s. 174) A.A. Blok bu dizelerle ise İskitlerin yeri geldiğinde uysal bir ırk olduğunu yeri geldiğinde ise iki düşman ırkı dengede tutabilecek kadar güçlü olduğunu vurgular. Bu dizelerle İskitler dönemin en güçlü devleti niteliğindedir. Aslında burada sözü edilen İskitler, Rusya'nın şiirde sembolize edilmiş hâlidir. Şiirin ilerleyen bölümlerinde A.A. Blok köhneleşmiş Avrupa kültüründen bahsederek Avrupa'nın Doğu'ya olan düşkünlüğünü de gösterir. Aynı zamanda yazarın kaleme aldığı şiirde Avrupa snobizmine karşı alay ve keskin bir ulusal aşağılama duygusu ifade edilir (Solntseva, 2010, s. 154). Rusya döneminde İskitler gibi o kadar güçlü bir devlettir ki dünyadaki dengeleri düzenleyebilecek bir yapıdadır ve kimileri için çok uzun zaman diliminde çözülecek bir problem Rusya için çok kısa sürede sonuca varır.

Вы сотни лет глядели на Восток,	<i>Yüz yıllardır doğuyu izlediniz,</i>
Копя и плавая наши перлы,	<i>İncilerimizi eriterek ve biriktirerek,</i>
И вы, глумясь, считали только срок,	<i>Ve siz hakaret ederek, zamanı sadece,</i>
Когда наставить пушек жерла!	<i>Top namhuya konulduğunda hesaba kattınız!</i>

Almanya ile Rusya arasındaki savaşın sonuca bağlanmaması, ülkede yaşanan değişimler ve özellikle Sovyet Rusya ile Brest-Litovsk'taki Batılı güçler arasındaki müzakerelerin bozulması üzerine yazılan bu şiirde diğer Avrupa ülkelerine de bir gönderme bulunur. A.A. Blok'a göre Batı dünyası köhnedir ve aç gözleriyle sürekli Doğu'ya doğru bakar. Dönemde Doğu, medeniyetin doğduğu yer olarak algılanır. Bu yüzden Batı'nın Doğu'yu her daim bir ele geçirme çabası vardır. Doğu'nun zenginlikleri karşısında hareketsiz kalamayan Batı harekete geçse bile Rusların mücadeleye hazır olduğunu anlayamaz.

Мы помним всё - парижских улиц ад,	<i>Biz her şeyi hatırlıyoruz. Paris'in cehennem gibi sokaklarını,</i>
И венецьянские прохлады,	<i>Ve Venedik serinliğini,</i>

Bu dizelerde yazar Fransa'yı sevmediğini belli eder. Bu yüzden sokaklarını cehenneme benzetir. Bu dize ile dekabristlerin Paris'e gitmelerine de bir gönderme bulunur. Aynı zamanda Rusya'nın tüm Avrupa ülkelerinde gelişen olayları takip ettiği ve zamanı geldiğinde hareket edebileceği vurgulanır.

Мы любим плоть - и вкус ее, и цвет,	<i>Biz ölümün tadını, rengini, cismini,</i>
И душный, смертный плоти запах...	<i>Havasız, çürümüş kokusunu seviyoruz...</i>
Виновны ль мы, коль хрустнет ваш скелет	<i>Sizin kemikleriniz çitirdadı diye biz mi suçluyuz!</i>
В тяжелых, нежных наших лапах?	<i>Bizim ağır, yumuşak ayaklarımız altında?</i>

Bu dizelerde ise Batı dünyasına karşı açık bir gözdağı bulunur. Yazar ölüm kokusu ve iskeletlerin çitirtısını bildiklerini ifade ederek Batıya karşı her daim hazır olduklarını vurgular. A.A. Blok'a göre düşmanların ölümüne kendileri neden olur, çünkü Rusya'ya karşı bir savaş vardır. Nitekim düşman yani Batı gözünü Rusya'ya çevirir. Bu duruma rağmen Rusya bu gibi durumlara alışkıdır ve zamanı geldiğinde gereğini yapacak gücü elinde bulundurur. Alıntılanan

bu dörtlükte aynı zamanda ülkenin her daim barışçıl bir politika izlediği, saldırıların dışarıdan geldiği vurgulanır. Her şeye rağmen Rusya'nın iyi veya kötü bütün tutumlara karşı verecek bir cevabı vardır.

Привыкли мы, хватая под уздцы	<i>Atı yedekliyken tutmaya alıştık biz</i>
Играющих коней ретивых,	<i>Azgın şekilde oynayan atları,</i>
И умирять рабынь строптивых...	<i>Ve dik başlı köleleri yatıştırmaya...</i>

Bu dizeler de bir gözdağı verme niteliğindedir. Vahşi atlara nasıl boyun eğdirdiysen düşmanlara da boyun eğdiririz anlamı içeren satırlarda yazar, Rusya'nın her türlü duruma alışkın olduğunu vurgular. Rusya'nın sahip olduğu güce istinaden yazar, kendilerine saldıranları ise bir köle olarak görür. Yine bu dizelerde A.A. Blok İskitlerin atlar ile olan yakın ilişkisini ve maharetlerini gösterir.

Придите к нам! От ужасов войны	<i>Savaşın dehşetinden bize geliniz!</i>
Придите в мирные объятия!	<i>Barışın kucacağına geliniz!</i>
Пока не поздно - старый меч в ножны,	<i>Çok geç olmadan, yaşlı kılıç henüz kınındayken,</i>
Товарищи! Мы станем - братья!	<i>Yoldaşlar! Kardeş olalım!</i>

Bu dizede ise açık bir şekilde Rusya'nın tüm dünyadaki en güçlü devlet olduğu gösterilmeye çalışılır, çünkü yazar “savaşı bırakıp barış yapmaya, anlaşmaya gelin, eğer gelmezseniz Rusya sizi mahvedecek güce sahiptir” ifadesini vurgular. Aynı zamanda Rusya'nın her daim barışçıl bir devlet olduğunu, henüz işler kötüleşmeden, savaş çıkmadan bir orta yol bulma isteğini ifade eder. Bunun yanı sıra ülke içerisinde yaşanan sıkıntılı günlere de gönderme vardır. Sol eğilimli bir yazar olan A.A.Blok dönemin siyasi yapısını aktarmada önemli bir yere sahip olan “yoldaşlar” kelimesini kullanmayı tercih eder. Ülke dışındaki sorunların ortadan kalkmasını isteyen yazar aynı zamanda ülke içinde de bir birlik talep eder.

Şiirin son dizelerinde ise A.A.Blok İskitler imgesini kullanarak Rusya'yı âdeta dönemin en güçlü devleti yani bulunduğu coğrafyada oluşan olayları düzenler nitelikte bir güce sahip olduğunu dile getirir. Artık savaşlara katılmayacaklarını belirterek yine gözdağı verir nitelikte Batı'yı kendisine gelmesi için uyarır.

В последний раз - опомнись, старый мир!	<i>Yaşlı dünya son kez kendine gel!</i>
На братский пир труда и мира,	<i>Emeğin ve barışın kardeşçe ziyafetine,</i>
В последний раз на светлый братский пир	<i>Son kez aydın, kardeşçe ziyafete</i>
Сзывает варварская лира!	<i>Barbar lir seni çağırıyor!</i>

A.A. Blok “İskitler” adlı şiiriyle var olduğu dönemde büyük bir güç olan İskitlerin gücünü, vahşiliğini ve savaşçı ruhunu Rusya ile özdeşleştirerek dönemde Rusya aleyhinde olan devletlere gözdağı verir. A.A. Blok İskitlerin sahip olduğu bu özellikleri kullanarak Rusya'yı âdeta dönem içerisinde herkesin korkması gereken güçlü bir devlet konumunda göstermeye çalışır. Şiirde “Lizbon depremi, Sfenkslerin şifresini çözen kişi olarak bilinen Edip, dekabristlerin Paris'e gitmeleri” gibi döneme damgasını vuran olaylar da bulunur. İskitler şiirinde A.A.Blok, Rusya'nın tarihî kaderine atıfta bulunarak savaşı bitirme çağrısı yapar (Repina, 2001, s. 226). A.A.Blok Ekim Devrimi'ni kayıtsız şartsız kabul eder ve V.V. Mayakovskiy ile birlikte dönemin edebî sanatsal zümrelerine katılım gösterir (Kırışuk, 1979, s. 174). Rusya'nın ilk şairi olarak kabul edilen A.A.Blok devrimi Bolşevik bir tarzda değil, aksine “Oniki”, “İskitler” şiirleriyle, “İntelijans (Aydın) ve Devrim” makalesiyle anlamlandırarak Sovyet tarzından ziyade kendi düşünce sistemine göre algılar ve Sovyet edebiyatının oluşumuna katkı sağlar (Kormilova, 1988, s. 4). Yazarın kaleme almış olduğu “İskitler (Скифы)” şiiri de

dönemin devrimci çevrelerinde sıkça okunur. Bu bağlamda A.A.Blok İskitlerin suretinde Rusya'yı ve onun gücünü sembolleştirerek eserini oluşturur.

V. Ya. Bryusov'un 1914 yılında kaleme aldığı "Biz İskitlerimiz (Мы-скифы)" adlı şiirinde ise daha çok İskitlerin coğrafyası, kullandıkları savaş aletleri, yaşayış şekilleri, dinî inanışları, kadınlara verdikleri değer öne çıkar. V. Ya. Bryusov İskitleri daha çok tarihsel açıdan ele alır ve bu yüzden bu dönemde İskitlerin tarihini inceler. V. Ya. Bryusov'un İskitleri, Herodot'un aktardığı gibi Herkül'ün oğulları gibidir, sürekli seferlerinden bahsedilir (Solntseva, 2010, s. 152). V. Ya. Bryusov'un şiirinde İskitlerin vahşilikleri, tehditleri ve savaşçılık özellikleri ise A.A. Blok'un şiiri ile benzerlik gösterir.

Вкруг моря Черного, в пустых степях, ¹³	<i>Karadeniz'in çevresinde, boş bozkırlarda,</i>
Как демоны, мы облетали быстро,	<i>Şeytanlar gibi, hızlıca dolanırdık,</i>
Являясь вдруг, чтоб сеять всюду страх:	<i>Her yere korku saçmak için birden görünerek:</i>
К верховьям Тигра иль к низовьям Истра.	<i>Dicle'nin üst taraflarına ya da İstra'nın aşağı kesimlerine.</i>
Лелеяли нас вьюги да мороз:	<i>Tipi, ayaz bize şefkat gösterirdi:</i>
Нас холод влек в метельный вихрь событий;	<i>Soğuk bizi şiddetli kasırganın içerisine çekerdi;</i>
Ножом вино рубили мы, волос	<i>Şarabı bıçak ile keserdik, donmuş saçımız</i>
Замерзших звякали ледяные нити!	<i>Buz tutmuş iplik gibi şingirdardı!</i>

Yaratıcılığını özel araştırmalarda oldukça detaylı bir şekilde kullanan (Barkovskaya, 2010, s. 43) V. Ya. Bruysov'un bu dizelerinde İskitlerin korku salan bir toplum olmalarının dışında yaşadığı yerlerin coğrafi yapısı da gösterilir. Ayrıca bu iklimde, bu zor doğa koşullarında yaşayan halkın doğal olarak savaşçı, vahşi bir toplum olduğu ifade edilir. Bunun yanı sıra İskit medeniyetinin coğrafi konum olarak çok geniş olmasından dolayı her yere korku saçacak bir güce de sahip olduğu vurgulanır. Nitekim Rusya da coğrafi olarak çok geniş bir alana yayılım gösterir. Hem denizlere açılan geniş topraklara, hem uçsuz bucaksız bozkırlara hem de kışın çok çetin şartlarda geçtiği yerlere sahiptir. Bu bağlamda Ruslar da İskitler gibi her koşula alışkındır ve zamanı geldiğinde gereğini yerine getirir.

Что были мы?— Щит, нож, колчан, копье,	<i>Neyimiz vardı? Kalkan, bıçak, okluk, mızrak,</i>
Лук, стрелы, панцирь да коня удила!	<i>Yay, ok, örme zırh, atın gemi!</i>
Блеск, звон, крик, смех, налеты,— все бытие	<i>Parıltı, çınlama, bağırıtı, gülüş, baskınlar... Tüm bu olanlar;</i>
В разгуле бранном, в пире пьяном было!	<i>Zafer kazanılmış bu yürüyüşte, ziyafette sarhoşluk olurdu!</i>

Bu dizelerde ise İskitlerin kullandıkları kalkan, siper, mızrak gibi savaş aletleri gösterilir ve dünyanın İskitleri içkici, savaşçı bir toplum olarak algıladığı vurgulanır. Sahip oldukları yegâne şey ise savaş esnasında kullandıkları savaş aletleridir. Bunun yanı sıra İskit medeniyetinin var olduğu dönemde savaş teknolojisi açısından ileride olduğu da gösterilir. Nitekim İskitleri karakterize eden 3 başlı ok dönemin en ileri savaş aletlerinden birisidir. Bu bağlamda Rusya'nın da dönemde askeri güç açısından önemli teçhizatlara sahip olduğu ifade edilmek istenir. Vatan için girilen mücadelede mutlak zafer kaçınılmazdır ve bu zafer, vatan aşkının sarhoşluğuyla elde edilir.

Спят наши грозные цари: во сне	<i>Bizim korkunç çarlarımız uyuyorlar; rüyalarına</i>
Им грезятся пиры, бои, победы.	<i>Ziyafetler, savaşlar, zaferler giriyor.</i>

¹³ Valeriy Yakovleviç Bryusov, *Mı – skifi*, <https://www.stihi-rus.ru/1/Bryusov/114.htm>, Erişim Tarihi:10.09.2020.

İskitlerin ölümden sonraki yaşamları hakkında bilgi sahibi olduğumuz bu dizelerde ise İskitlerin öldükten sonraki yaşamlarında bile savaşmayı ve zaferi düşündükleri göze çarpar. İskitlerin karakterleri hakkında bilgi verilen satırlarda Rusların da aynı karakterde olduğu vurgulanmak istenerek aynı İskitler gibi Rusların da savaşçı bir toplum olduğu ve her daim vatan için mücadele edecekleri vurgulanır.

Наш юноша выдывал для дев	<i>Delikanlımız genç kızlar için</i>
Коней и львов из серебра и кости.	<i>Gümüşten ve kemikten atlar ve aslanlar oyuyordu.</i>

İskitlerin kadınlara verdiği değer yukarıdaki dizelerde kendini gösterir. Kadınlara gümüşten ve kemikten hediye vererek toplumda kadınların değerli bir birey oldukları vurgulanır. Bunun yanı sıra İskitlerin değerli madenleri işlemedeki mahareti de vurgulanarak bu medeniyetin dönemde her açıdan diğer medeniyetlerden üstünlüğü vurgulanır ve bu üstünlük Rusya'ya atfedilir.

Иль, окружив сурового жреца,	<i>Ya da sert şamanın çevreleyip,</i>
Держа в руке высоко факел дымный,	<i>Elinde dumanlı bir meşaleyi yüksekçe tutarken,</i>
Мы, в пляске ярой, пели без конца	<i>Tutkulu bir şekilde oynar, sonsuza kadar</i>
Неистово-восторженные гимны!	<i>Kudurmuşçasına coşkununla marşlar söyledik!</i>

Bu dizelerde ise İskitlerin dinî inanışlarını görmekteyiz. Dizelerde anlatılan özelliklere bakıldığında İskitlerin Şamanizm dinine bağlı oldukları görülür. Yine ayın yaptıkları sırada buldukları coşkun ruh hâli de İskitlerin hayatında dinin önemini göstermesi açısından önemlidir. Meşalenin yüksekte tutulması da İskitlerin gök tanrı inancını vurgular. Bu bağlamda V. Ya. Bryusov'un şiirinde kullandığı İskitler daha çok tarihsel özellikleri ile karşımıza çıkar, fakat savaşçı ve vahşi nitelikleri Rusya ile özdeşleştirilerek hem içten hem de dıştan gelebilecek tehlikelere karşı bir gözdağı olarak kullanılır.

İskitleri şiirinde kullanan diğer bir Rus sembolist şair ise hayata ve ışığa âşık olan, şiirlerinde genellikle coşkulu bir hava barındıran (Barkovskaya, 2010, s. 54) K.D. Balmont'dur. 1904 yılında kaleme aldığı "İskitler (Скифы)" adlı şiiri ile K.D. Balmont İskitlerin daha çok tarihsel özelliklerini yani yaşadıkları coğrafi bölge, dinî inanışları ve savaşçı özelliklerini kullanır. Bu özelliği sebebiyle bu şiir V. Ya. Bryusov'un "Biz İskitleriz (Мы-скифы)" adlı şiirine daha çok benzerlik gösterir.

Мы блаженные сонмы свободно кочующих Скифов, ¹⁴	<i>Biz pek mutlu sürüler halinde özgürce göç eden İskitleriz,</i>
Только воля одна нам превыше всего дорога.	<i>Bizim için sadece özgürlük her şeyin üstündedir.</i>
Бросив замок Ольвийский с его изваяньями грифов,	<i>Kanatlı heykelleri ile Olviyskiy şatosunu bırakarak,</i>
От врага укрываясь, мы всюду настигнем врага.	<i>Düşmandan koruyarak, her yerde düşman yakalarız.</i>

Bu dizelerde İskitlerin göçebe bir yaşam sürdükleri, özgürlüklerine düşkün bir toplum oldukları ve düşmanları ile olan mücadeleleri anlatılır. Özgürlüklerini her şeyin üstünden tutan İskitler göçebeliğin de getirisiyle geniş bir coğrafi alana yayılım gösterirler. Ruslara atfedilmeye çalışan özgürlük tutkusuyla ülkenin asla bir boyunduruk altında kalamayacağı, her ne pahasına olursa olsun düşmana karşı durulacağı ve gerektiğinde düşmanın aranıp bulunacağı vurgulanır.

Нет ни капищ у нас, ни богов, только зыбкие тучи	<i>Bizim ne putlarımız ne de tanrımız var; sadece</i>
От востока на запад молитвенным светят лучом.	<i>Doğudan batıya ışıldayan hareket eden bulutlarımız var.</i>

¹⁴ Konstantin Dimitriyeviç Balmont, *Skifi*, <http://balmont.lit-info.ru/balmont/stihi/goryaschie-zdaniya/stih-10.htm>, Erişim Tarihi:10.09.2020.

Только богу войны темный хворост слагаем мы в кучи,	<i>Sadece savaş tanrısına yığınlar halinde koyu çalıları yakarız,</i>
И вершину тех куч украшаем железным мечом.	<i>Ve bu yığınların tepesini demirden bir kılıç ile süsleriz.</i>

İskitlerin dinî inancı hakkında bilgi sahibi olduğumuz bu dizelerde savaşın kendileri için ne denli önemli olduğunu görmekteyiz. Öyle ki İskitler savaş tanrısını kendilerinin tanrısı olarak kabul ederler. Gök Tanrı inancıyla paralellik arz eden bu durum dinsel ritüeller bağlamında önemlidir. Üstteki bulut yığınlarının üstünde ise onların âdeta gücünü simgeleyen demirden bir kılıcın bu bulutları süslediği söylenerek İskitlerin suretinde Rusların vatan savunması için savaşa her daim hazır olduğu ve kılıçlarının her daim keskin olduğu vurgulanır.

Саранчой мы летим, саранчой на чужое нагрянем,	<i>Çekirge gibi uçarız, çekirge gibi başka yere baskın yaparız,</i>
И бесстрашно насытим мы алчные души свои.	<i>Ve korkusuzca kendi açgözlü ruhumuzu doyururuz.</i>
И всегда на врага тетиву без ошибки натянем,	<i>Ve hata yapmadan daima düşmana yayı çekeriz,</i>
Напитавши стрелу смертоносною желчью змеи.	<i>Ölüm saçan yılanın ödüne oku saplarız.</i>

Özgürlüklerine çok düşkün olarak gösterilen bu halkın meydanlarda çekirge gibi hızlı hareket ettiklerinden ve düşmanlarına karşı attıkları okların hep başarı kazandığından bahsedilir. Savaş alanındaki marifetlerinin bahsedildiği bu dizelerde İskitlerin ölüm saçanlar yani en güçlüler de dâhil olmak üzere baş edemeyeceği kimse yoktur. Sorunun en derinine inip problemi kökünden çözerler. Savaşırken en ufak bir hata dahi yapmayan İskitler başarıya her daim kavuşurlar.

Налетим, прошумим, и врага повлечем на аркане,	<i>Baskın yaparız, gürültü çıkarırız ve düşmanı esir alırız,</i>
Без оглядки стремимся к другой непочатой стране.	<i>İhtiyatsızca diğer bir ülkeye doğru hareket ederiz.</i>
Наше счастье - война, наша верная сила - в колчане,	<i>Mutluluğumuz savaş, gücümüz oklukta bulunan oktur,</i>
Наша гордость - в не знающем отдыха быстром коне.	<i>Gururumuz dinlenmek bilmeyen hızlı bir attır.</i>

Bu dizelerde İskitlerin mutluluklarının savaş, güçlerinin ise ok olduğu gösterilir. Bu özellikleri ile gurur duyan İskitlerin K.D. Balmont'un "İskitler (Скифы)" şiirinde de savaşçılıkları hakkındaki dizeler yer alır. K.D. Balmont şiirinde İskitlerin ülkesini güzel, efsanevi bir şehir olarak gösterir. Şehrin kendisine özgü zenginlikleri barındırdığını ifade eden yazar aynı zamanda şehrin sahip olduğu vahşiliği olumlu bir manada aktarır (Solntseva, 2010, s. 162). Bunun yanı sıra İskitlerin her açıdan olumlu özelliğini Rusya'ya mal ederek dönemde yaşanan iç ve dış problemlerin çözümünün yine Rusya'nın benliğinde bulunan güçte saklı olduğunu vurgular. Bu bağlamda ilk önce ülkesinin meziyetlerini gözler önüne sunan yazar, içteki ve dıştaki düşmanlarının buna göre hareket etmesi gerektiğini vurgular.

Sonuç

19. yüzyılın sonlarında Fransa'da ortaya çıkan ve 20. yüzyıl edebiyatını önemli ölçüde etkileyen sembolizm akımı gerçekliğe bir tepki olarak ortaya çıkar ve dünyayı semboller aracılığıyla aktarmayı amaç edinir. Rus sanatçılar tarafından da benimsenen sembolizm daha çok ülkenin iç dinamiklerine göre bir gelişim gösterir. Ülkenin siyasi ve sosyal bakımdan geçirdiği değişim, toplumsal, sosyal ve siyasi olaylar şairlerin aktarımı ile edebî eserlerde kendisine yer bulur. Rus edebiyatının 19. yy ikinci yarısında gücünü nesirde gösteren edebiyat, 19.yy sonu 20.yy başında bu gücü şiirde bulur ve dönemin "Gümüş Çağ" olarak

adlandırılmasına vesile olur. Modernist sanat akımlarından olan sembolizm, gümüş çağın en etkili bir şekilde kullanılan akımıdır ve Rus edebiyatının nesirden sonra şiirde de dünya çapında söz sahibi olmasını sağlar.

Sembolist şairler dönemdeki birçok imgeyi şiirlerine konu edinin. Bu imgelerden birisi de keşfedildikleri günden bu yana kökenlerinin tartışma konusu olduğu İskitlerdir. Dünyada birçok coğrafi bölgede yayılım gösteren İskitler, bu yüzden keşfedildiği bölgelerdeki halklar tarafından kendilerine mal edilmeye çalışılır; çünkü İskitler yaşadıkları dönemin en ileri seviyedeki kavmidir. Savaşçılıkları, yenilmezlikler, iyi at binmeleri ve diğer kavimleri diz çöktürmeleri sebebiyle ünlerini her daim korumayı başarırlar. Yapılan araştırmalar ve arkeolojik kazılar neticesinde İskitlerin bir Türk kavmi oldukları elde edilen sonuçlara göre daha olasıdır. Sovyet Rusya'da yapılan kazılar neticesinde izlerine rastlanılan İskitleri Ruslar da kendilerine mal etme uğraşına girer; fakat ortaya attıkları düşünceler bu fikri yeterince desteklemez. Dünya çapında yapılan araştırmalara bakıldığında İskitlerin soyunun Türk olduğu düşüncesi de ortak olarak kabul edilir.

Dönemin önde gelen Rus sembolist şairleri A.A. Blok, V. Ya. Bryusov ve K.D. Balmont'un kökeni konusunda hâlâ tartışma konusu olan ve hâlâ ortak bir paydada buluşulmayan İskitleri şiirlerinde kullanır. Her şair kendine has üslubu ile İskitlerin farklı yönlerini öne çıkarır, şairler İskitlerin savaşçı, vahşi ve özgürlüklerine düşkün bir ırk olduğu noktasında paralellik arz eder. V. Ya. Bryusov ve K. D. Balmont'un şiirleri birbirleriyle daha çok benzerlik gösterir. A. A. Blok ise İskitlerin daha çok savaşçı niteliğini kullanarak dönemdeki düşmanlara gözdağı verir bir tarzda İskitleri tasvir eder. A.A. Blok'un şiirinde bahsettiğimiz gözdağı niteliğinin yanı sıra ayrıca Avrupa'ya birlik olup devrimi hep birlikte yaşatalım çağrısı da kendisine yer bulur. V. Ya. Bryusov ve K. D. Balmont ise İskitlerin daha çok tarihsel özelliklerini, yaşadıkları coğrafi bölgeyi, dinî inanışlarını ve savaşçılıklarını kullanır. Kadına önem veren bir kavim olarak da dikkatleri çeken İskitlerin bu özelliği V. Ya. Bryusov ve K. D. Balmont'un şiirlerinde yer alır. İskitler hakkında yazmış oldukları şiirleri Türkçeye tarafımızca kazandırılan, çalışmamıza konu olan üç şairde Rusya'da yaşanan değişimin, çatışmaların, devrimin yansıması İskitlerin suretinde kendisine yer bulur ve tüm dünyaya mesaj niteliği taşır. İskitler keşfedildiği günden itibaren birçok zümreden büyük ilgi görür ve bilimin birçok dalında araştırılır. Yapılan araştırmalar ve arkeolojik kazılar neticesinde bu kadim kavmin menşei artık daha çok netlik kazansa da bu konuyla ilgili tartışmalar bir süre daha devam edecek gibi görünüyor. Buna rağmen dünya edebiyatında saygın bir yere sahip olan Rus edebiyatında etkin bir şekilde kullanılan İskit medeniyeti her daim ilgi odağı olacaktır.

Kaynaklar

- Abraşkin, A. A. (2014). *Da, Skifi Mı? "Otkuda Yest Poşla Russkaya Zemlya"*. Yauza.
- Abraşkin, A. A. *Skifi i Russkiye*. <https://history.wikireading.ru/254968>, Erişim Tarihi:04.09.2020.
- Adji M. *İstoriya Tyurkov, Skifi – Tainstvennyy Narod?*. <https://history.wikireading.ru/288929>, Erişim Tarihi: 04.09.2020.
- Balaban, A. (2006). *İskit, Hun ve Göktürklerde sosyal ve ekonomik hayat*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balmont, K. D. *Skifi*. <http://balmont.lit-info.ru/balmont/stihi/goryaschie-zdaniya/stih-10.htm>, Erişim Tarihi:10.09.2020.
- Barkovskaya, N. V. (2010). *Poeziya Serebryannogo Veka*. Yekaterinburg: UGPU.
- Berdnikova, O. A. (2009). Poetolojiçeskoye Modeli Serebryannogo Veka v Kontekste Hristianskoy Duhovnoy Traditsii: K Postanovke Problemi. *Vestnik BGU*, 2, 16-23.
- Blok, A. A. *Skifi* <https://ilibrary.ru/text/1233/p.1/index.html>, Erişim Tarihi:09.09.2020.
- Bryusov, V. Y. *Mı – skifi*. <https://www.stihi-rus.ru/1/Bryusov/114.htm>, Erişim Tarihi:10.09.2020.
- Çalış, S. M. (2016). *M.Ö. VIII. ile M.Ö. II. yüzyıllar arasında İskitlerin bozkır kültürlü topluluklar ile ilişkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çapaykin, İ. V. (2008). *Russkaya Literatura Naçala XX Veka*. Moskva: MGU.
- Çto Prinyali Russkiye Ot Skifov*, <https://sport.rambler.ru/other/41156432-çto-russkie-perenyali-ot-skifov/?updated>, Erişim Tarihi:04.09.2020.
- Demirağ, Y. (2003). *Önasya dünyasında Kimmer ve İskitler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmuş, İ. (1993). "Sakalar İskitler mi?". *Kırım*, 3.
- Durmuş, İ. (2019). Eskiçağ Anadolu'sunda Türk izlerine dair tespit ve öneriler. *Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi – International Journal of Ancient History* 1/2, 95-116.
- Durmuş, İ. (2008). *İskitler(Sakalar)*. Ankara: Genel Kurmay Basımevi.
- Galanin, A. V. *Russkiye Ne Slavyane/Skifi*. <http://ukhtoma.ru/history6.htm>, Erişim Tarihi:04.09.2020.
- Gulyayev, V. (2013). Skifi. Şto Mı Znayem O Nih. *Nauka i Jizn*, 13, 63-71.
- Gültek, V. (2004). *Rusça-Türkçe Sözlük*. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Karataş, T. (2001). *Ansiklopedik edebiyat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Perşembe Kitapları.
- Kormilova, S. İ. (1988). *İstoriya Russkoy Literaturı XX Veka (20-90-e Godı) Osnovniye İmena*. Moskva: İzdatelstvo Moskovskogo Universiteta.
- Krışuk, N. (1979). "Otkroy Moi Knigi..." *Razgovor O Bloke*. Leningrad: Detskaya Literatura.
- Mandaloğlu, M. (2004). *İskit, Hun ve Göktürklerde dini hayat ve birbirleriyle mukayesesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mikayılov, M. (2000). *Kafkaslarda atlı – bozkır kavimleri (M. Ö. I. Bin)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Mutlu, A. S. (2019). İskit, Asur ve Perslerin siyasi ve kültürel farklılıkları üzerine bir değerlendirme. *Asia Minor Studies*, 7(2), 244-258.
- Nadozirnoy, T. V. (2014). *Serebryanny Vek Russkoy Poezii*. Folio.
- Özkaya, T. (1990). Rus edebiyatında sembolizm. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 33, 1-2, 411-425.
- Pirinç, A. (2020). Eski Türk dininde metafizik ve hikmet, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(1), 425-439.
- Povest Vremennih Let*. <http://www.abc-people.com/typework/literature/rus/povest-txt.htm>, Erişim Tarihi: 04.09.2020.
- Rayevskiy, D. *Skifi. Kto Oni i Otkuda Prişli?*. <https://www.nkj.ru/archive/articles/24583/>, Erişim Tarihi:04.09.2020.
- Repina, A. M. (2001). *Luçşiyekzamenatsionniye Soçineniya 400 Zolotih Stranits*, Moskva: AST-PRESS.
- Russkiye i Drugiye Narodi, Kotoriye Yavlyayutsiya Pryamimi Potomkami Sfikov*. <https://news.rambler.ru/other/40817463-russkie-i-drugie-narody-kotoriye-yavlyayutsya-pryamymi-potomkami-skifov/?updated>, Erişim Tarihi:04.09.2020.
- Skifi Okazalis Predkami Tyurkov*. <https://www.gumilev-center.ru/skify-okazalis-predkami-tyurkov/>, Erişim Tarihi:04.09.2020.
- Solntseva, N. M. (2010). Skifi i Skifstvo v Russkoy Literature, İstoriko-literaturnoye naslediye. *Rossiyskoye nauçnoye izdaniye*, 4, 147-163.
- Suşilina, İ. K., Şepakova, T. A., Voznesenskaya, T. İ. (2000). *Russkaya Literatura XIX-XX Vekov*. Moskva: İzdatelstvo MGUP.
- Şahin, M. (2021). Batı sanatında Tomris Han, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(1), 1-17.
- Tetik K. (2012). *Rus edebiyatında sembolizm ve Valeriy Yakovleviç Bryusov'un şiir sanatı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Timofeyev, L. Vengrov N. (1955). *Kratkiy Slovar Literaturovedçeskih Terminov*. Moskva: GUPİzd.
- Trubina, L. A. (1999). *Russkaya Literatura XX Veka*. Moskva: Flinta, Nauka.
- Tunç, Z. (2012). *Malazgirt öncesi Kafkasya'da Türk varlığı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uryupin, İ. S. (2017). "Skifi" A.A.Bloka i "Vostok" S.S. Behteyeva: spor o "sudbe Rossii" i russkoy natsionalnoy identičnosti, *Filologičeskiye Nauki*, 2, 67-72.
- Vasilyeva, N. İ. *Kratkaya İstoriya Velikoy Skifii*. <http://kladina.narod.ru/vasilyeva/chast1.htm#1.4>, Erişim Tarihi:04.09.2020.
- Yegorovoy, L. P. (2014). *İstoriya Russkoy Literaturı XX Veka Pervaya Polovina V Dvuh Knigah Kniga 1*. Moskva: FLİNTA.
- Yegorovoy, L. P. (2014). *İstoriya Russkoy Literaturı XX Veka Pervaya Polovina V Dvuh Knigah Kniga 2 PERSONALIA*. Moskva: FLİNTA.
- <https://news.rambler.ru/other/40817463-russkie-i-drugie-narodykatoryeyavlyayutsyapryamimi-potomkami-skifov/?updated>, Erişim Tarihi:07.09.2020.
- <http://www.abc-people.com/typework/literature/rus/povest-txt.htm>, Erişim Tarihi: 10.09.2020
- <https://www.gumilev-center.ru/skify-okazalis-predkami-tyurkov/>, Erişim Tarihi:15.09.2020.

Extended Abstract

The symbolism movement that emerged in France at the end of the 19th century and significantly influenced 20th century literature emerges as a reaction to reality and aims to convey the world through symbols. The symbolism adopted by Russian artists mostly develops according to the internal dynamics of the country. The political and social change of the country, social and political events find their place in literary works with the transfer of poets. Literature showing its power in prose in the second half of the 19th century finds this power in poetry at the end of the 19th century and at the beginning of the 20th century and becomes the occasion to call the period the "Silver Age". Symbolism, which is one of the modernist art movements, is the most effectively used trend of the silver age., and it enables Russian literature to have a worldwide voice in poetry after prose.

Symbolist poets take many images of the period into their poems. One of these images is the Scythians, whose origins have been a matter of debate since the day they were discovered. Scythians, which spread in many geographical regions in the world, therefore try to be appropriated by the peoples of the regions where they were discovered, because Scythians are the most advanced people of the period they lived. They always manage to preserve their reputation due to their warriorism, invincibility, good horse riding and bringing other tribes to their knees. As a result of the researches and archaeological excavations, it is more probable that the Scythians were a Turkish tribe. The Russians, whose traces were found as a result of the excavations in Soviet Russia, also made an effort to take over the Scythians, but their ideas do not support this idea sufficiently. Considering the researches done around the world, the thought that the ancestry of the Scythians is Turkish is accepted as common.

The prominent Russian symbolist poets of the period, A.A. Blok, V. Ya. Bryusov and K. D. Balmont, use the Scythians, whose origins are still controversial and still have no common ground, in their poems. Each poet emphasizes the different aspects of the Scythians with his unique style, the poets parallels the point that the Scythians were a warrior, savage and freedom-loving race. The poems of V. Ya. Bryusov and K. D. Balmont are more similar to each other. AA. Blok depicts the Scythians in a way that intimidated the enemies of the period by using the warrior character of the Scythians. In addition to the intimidation we have mentioned in A.A. Blok's poem, his call to unite with Europe and let the revolution live together also finds its place. V. Ya. Bryusov and K. D. Balmont, on the other hand, use the historical characteristics of the Scythians, their geographic area, religious beliefs and warriors. This feature of the Scythians, which attract attention as a tribe that attaches importance to women, is included in the poems of V. Ya. Bryusov and K. D. Balmont. The reflection of the change, conflicts and revolution in Russia in the three poets whose poems they wrote about the Scythians were translated into Turkish by us, find a place for themselves in the image of the Scythians and serve as a message to the whole world. Scythians have attracted great attention from many groups since the day they were discovered and they are explored in many branches of science. Although the origin of this ancient tribe has now become clearer as a result of the researches and archaeological excavations, it seems that the discussions on this issue will continue for a while. Despite this, the Scythian civilization, which is used effectively in Russian literature, which has a respectable place in world literature, will always be the center of attention.